

TEKOÄLYSTEREOTYPIAT

Kuten Faktabaarin aiemmin julkaistussa opetusmateriaalissa [Tekoäly ja sen hallusinointi](#) ja Faktabaarin [Tekoälyoppaassa](#) todetaan, ovat tekoälyn koulutukseen käytetyt materiaalit suuri kysymysmerkki. Kriittinen suhtautuminen AI:n antamiin lähteisiin on äärimmäisen tärkeää.

Faktavirheiden lisäksi keskusteluboteilla ja hakukoneavustajilla on ”asennevinoumia”, jotka heijastelevat sitä, millä materiaalilla ja miten ne on koulutettu. Vaikka vastaukset eivät siis varsinaisesti olisi valheellisia, ne voivat olla hyvin leimaavia ja vinoutuneita esimerkiksi rotu- ja sukupuolikysymysten, politiikan, uskonnon tai eri ammatteja koskevien stereotyyppien osalta. Nykyiset ChatGPT-mallit on koulutettu materiaaleilla, jotka heijastelevat globaalin pohjoisen arvoja ja normeja

Tavallisesta hakukoneesta, kuten Googlesta, käyttäjä saa eteensä valtavan määrän monimutkaisen algoritmin järjestämiä linkkejä, joista täytyy osata valikoida parhaat. Keskustelubotit säästävät oman tiedonhaun ja ajattelun vaivaa, mutta toisaalta saattavat yksinkertaistaa ja tiivistää asioita liikaa. Keskustelubotin vastauksissa monet näkökulmat ja asioihin liittyvät syvemmät pohdinnat jäävät pimentoon.

Siksi onkin tärkeää, tiedostaa, että tekoälyalgoritmeja ei välttämättä ole muokattu tarjoamaan vain käyttäjän haluamaa tietoa, vaan ne voivat myös sisältää kaupallisen tai poliittisen viestin (esim. kannustaa käyttäjiä pysymään sivustolla, katsomaan tai ostamaan jotain tiettyä asiaa tai jakamaan tiettyjä mielipiteitä). Tällä voi olla myös kielteisiä seurauksia (esim. stereotyyppien toistaminen, väärän tiedon jakaminen).

On hyvä olla tietoinen siitä, että tekoälyn perustana oleviin tietoihin voi sisältyä ennakkoluuloja. Jos näin on, nämä ennakkoluulot voivat automatisoitua ja kärjistyä tekoälyn käytön myötä. Esimerkiksi ammattia koskevat hakutulokset voivat sisältää stereotyyppioita mies- tai naisvaltaisista ammateista (esim. miespuoliset bussinkuljettajat, naispuoliset myyjät). Toisaalta on myös [esimerkkejä](#) siitä, että tekoäly pyrkii korjaamaan stereotyyppioita epäonnistuneesti.

Lähde: Faktabaarin Tekoälyopas

